

vol. 51, núm. 2 (JULIOL 2020) ISSN: 0079-8215 EISSN 2339-9171

PYRENAE

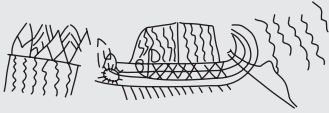
51•2/2020

REVISTA DE PREHISTÒRIA I ANTIGUITAT
DE LA MEDITERRÀNIA OCCIDENTAL
JOURNAL OF WESTERN MEDITERRANEAN
PREHISTORY AND ANTIQUITY

TERCERA ÈPOCA

Revista fundada pel professor
Joan Maluquer de Motes

SECCIÓ DE PREHISTÒRIA
I ARQUEOLOGIA DE LA
UNIVERSITAT DE BARCELONA
BARCELONA, 2020

PYRENAE

REVISTA DE PREHISTÒRIA I ANTIGUITAT DE LA MEDITERRÀNIA OCCIDENTAL
JOURNAL OF WESTERN MEDITERRANEAN PREHISTORY AND ANTIQUITY

SECCIÓ DE PREHISTÒRIA
I ARQUEOLOGIA DE LA
UNIVERSITAT DE BARCELONA

PYRENAE s'intercanvia amb
tota classe de publicacions
de Prehistòria, Arqueologia
i ciències relacionades, amb la
finalitat d'incrementar els fons
de la Biblioteca d'Arqueologia.

www.pyrenae.com

COMITÈ EDITORIAL / EDITORIAL BOARD
pyrenae@ub.edu

INTERCANVIS I SUBSCRIPCIONS /
EXCHANGES AND SUBSCRIPTIONS
Pilar García-Argüelles
pyrenae.intercanvis@ub.edu

INFORMACIÓ I VENDES /
INFORMATION AND SALES
pyrenae.intercanvis@ub.edu

ADREÇA POSTAL / ADDRESS
C/ Montalegre, 6
E-08001 Barcelona

© Edició, Universitat de Barcelona, 2020

© Textos, els autors, 2020

CARHUS Plus+ A
ANEP B
CIRC B
ERIH PLUS
SCOPUS
MIAR/ICDS 10.0

PRODUCCIÓ EDITORIAL
Albert Rubio

DISSENY I MAQUETA
Nàtalia Arranz

ESPAI WEB
Sistemes de Gestió de Patrimoni

IMPRIMEIX
Gramagraf

Dipòsit legal: B-5732-1966

vol. **51**, núm. **2** (juliol 2020) ISSN: 0079-8215 EISSN: 2339-9171 DOI: 10.1344/Pyrenae

EDITOR / MANAGING EDITOR
Gisela Ripoll, Universitat de Barcelona

EDITORS ADJUNTS / ASSOCIATED EDITORS
Miguel Ángel Cau Ontiveros, Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats /
Universitat de Barcelona
Jordi Nadal, Universitat de Barcelona

CONSELL DE REDACCIÓ / ADVISORY EDITORS
Xavier Aquilué, Museu d'Arqueologia de Catalunya / Centre Iberia Graeca
Ana Delgado, Universitat Pompeu Fabra
Martin Galinier, Universitat de Perpignan
Daniel Rico Camps, Universitat Autònoma de Barcelona
Josep Maria Palet, Institut Català d'Arqueologia Clàssica
Juan Francisco Gibaja, Institución Milá y Fontanals, Consejo Superior de Investigaciones Científicas
Mathieu Langlais, CNRS – Université de Bordeaux

CONSELL ASSESSOR / EDITORIAL BOARD
Rosa Maria Albert, Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats / Universitat de Barcelona
Diego E. Angelucci, Università degli Studi di Trento
Michael Barton, Arizona State University
Manuel Calvo Trias, Universitat de les Illes Balears
Eduardo Carrero Santamaría, Universitat Autònoma de Barcelona
Josep M. Fullola i Pericot, Universitat de Barcelona
Ignacio Grau Mira, Universitat d'Alacant
Josep M. Gurt i Esparraguera, Universitat de Barcelona
Vassilis Kilikoglou, Laboratory of Archaeometry, NCSR 'Demokritos', Aghia Paraskevi
Claire Manen, Université de Toulouse - Jean Jaurès
Francisco Marco Simón, Universidad de Zaragoza
Nicholas Márquez-Grant, Cranfield University
Alejandro Martínez Pérez-Pérez, Universitat de Barcelona
Marcos Martínón Torres, University of Cambridge
Rosa Plana Mallart, Université Paul-Valéry Montpellier 3
Leonor Peña-Chocarro, Instituto de Historia, Consejo Superior de Investigaciones Científicas
Alistair Pike, University of Southampton
Fernando Quesada Sanz, Universidad Autònoma de Madrid
Joan Ramon Torres, Consell Insular d'Eivissa
Arlene Rosen, University of Texas at Austin
Robert Sala Ramos, Institut Català de Paleoeologia Humana i Evolució Social
Joan Sanmartí Grego, Universitat de Barcelona
Claire Smith, Flinders University
Pier Giorgio Spanu, Università degli Studi di Sassari
Nicolas Valdeyron, Université de Toulouse - Jean Jaurès
Peter Van Dommelen, Brown University
Isabel Velázquez, Universidad Complutense de Madrid
Valentín Villaverde Bonilla, Universitat de València
Philipp Von Rummel, Deutsches Archäologisches Institut, Berlin
João Zilhão, Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats / Universitat de Barcelona

Sumari / Summary

Articles / Articles

- 9-30 Estudio de las acumulaciones de conejo (*Oryctolagus cuniculus*) procedentes de tres hoyos calcolíticos de El Casetón de la Era (Villalba de los Alcores, Valladolid) / Study of rabbit accumulations (*Oryctolagus cuniculus*) from three chalcolithic pits of El Casetón de la Era (Villalba de los Alcores, Valladolid)
María Carbajo Arana y Carlos Fernández Rodríguez
- 31-67 L'epigrafia antiga dels hipogeus de Menorca / Ancient epigraphy on the *hypogea* of Menorca
Bartomeu Obrador Cursach, Joan C. de Nicolás Mascaró i Carles Múrcia Sánchez
- 69-98 Termas públicas en la *Hispania* de época antonina: una aproximación a su secuencia evolutiva / Public baths of Hispania in the Antonine age: an approximation of its evolutionary sequence
Diego Romero Vera
- 99-129 El almacén anfórico del barrio de El Molinete en *Carthago Spartaria* (Cartagena): un nuevo contexto cerámico del siglo VII en la *Hispania* bizantina / An amphorae warehouse in El Molinete, *Carthago Spartaria* (Cartagena): a new 7th pottery context in Byzantine Hispania
Jaime Vizcaíno Sánchez, José Miguel Noguera Celdrán y María José Madrid Balanza
- 131-140 Las tumbas de los reyes visigodos: un problema histórico / The tombs of the Visigothic kings: a historical problem
Javier Arce

- 141-158 Los versos del plano de Saint-Gall / The verses of the Plan of Saint Gall
Daniel Rico Camps
- 159-179 Técnicas de digitalización, reconstrucción y visualización 3D aplicadas a los moldes de *terra sigillata* del yacimiento romano de Los Villares de Andújar (Municipio Isturgitano). Las posibilidades en la difusión, estudio y conservación del patrimonio arqueológico / Digitization, reconstruction and 3D visualization techniques applied to the molds of *terra sigillata* of the Roman site of Los Villares de Andújar (*Isturgi*). Possibilities in the dissemination, study and conservation of the archaeological heritage
Alexis Maldonado Ruiz y Maríaz Isabel Fernández García
- 181-196 «Aquell poble ingrati i pèrfid». Antisemitisme en les conferències arqueològiques de Pelegrí Casades (1905-1917) / “That ungrateful and perfidious people”. Anti-Semitism in the archaeological conferences of Pelegrí Casades (1905-1917)
Jordi Vidal

Ressenyes / Book Reviews

- 199 Víctor Revilla Calvo, Antonio Aguilera Martín, Lluís Pons Pujol y Manel García Sánchez (eds.), *Ex Baetica Romam. Homenaje a José Remesal Rodríguez*
Carlos Palacín Copado
- 204 Dominic Moreau y Raúl González Salinero (eds.), «Academica Libertas». *Éssais en l'honneur du professeur Javier Arce / Ensayos en honor del profesor Javier Arce*
Gisela Ripoll
- 211 M. Ángeles Alonso Alonso, *Los médicos en las inscripciones latinas de Italia (siglos II a. C. - III d. C.). Aspectos sociales y profesionales*
Manuel Ramírez-Sánchez
- 214 David Álvarez Jiménez, *Panem et circenses. Una historia de Roma a través del circo*
Juan Antonio Jiménez Sánchez
- 218 Maria Mossakowska-Gaubert (ed.), *Egyptian textiles and their production: 'word' and 'object' (Hellenistic, Roman and Byzantine periods)*
Luis Turell
- 223 Dario Nappo, *I porti romani nel Mar Rosso da Augusto al Tardoantico*
Jordi Pérez González
- 226 Bartomeu Vallori Márquez, *La ciutat romana de Palma. Una topografia arqueològica*
Alejandro Quevedo
- 229 Miguel Ángel Cau Ontiveros y Catalina Mas Florit (eds.), *Change & Resilience. The Occupation of Mediterranean Islands in Late Antiquity*
Linda R. Gosner
- 234 Kim Hjardar y Vegard Vike, *Vikingos en guerra*
Francisco Gracia Alonso

- 237 Eleonora Dell'Elicine y Céline Martin (eds.), *Framing Power in Visigothic Society. Discourses, Devices, and Artifacts*
Gisela Ripoll
- 240 Francisco Gracia Alonso, *La construcción de una identidad nacional. Arqueología, patrimonio y nacionalismo en Cataluña (1850-1939)*
Xavier Barral i Altet
- 244 Antonio Duplá Ansuategui, Eleonora Dell'Elicine y Jonathan Pérez Mostazo, (eds.), *Antigüedad clásica y naciones modernas en el Viejo y el Nuevo Mundo*
Francisco Gracia Alonso

Tesis doctorals / *Doctoral Dissertations*

- 249 Tesis doctorals
Secció de Prehistòria i Arqueologia, Departament d'Història i Arqueologia,
Universitat de Barcelona